

Signaallijst Schulden

Eén op de vijf huishoudens in Nederland heeft financiële zorgen en loopt misschien een risico op schulden en armoede. Deze signaallijst maakt je daarop alert. Niet alle signalen wijzen rechtstreeks naar schulden, maar een combinatie van signalen is vaak wel een reden tot zorg.

Werk

- Prikkelbaar / 'kort lontje'*
- Veel bietsen bij collega's*
- Vaker ziek / afwezig*
- Mentaal afwezig*
- Chaotisch*
- Vergeetachtig*
- Vermoeid*
- Niet ontbeten*
- Geen goede lunch mee*
- Fysieke klachten*
- Stressklachten (hoofdpijn, buikpijn)*
- Privégesprekken onder werktijd*

Life-events

- Scheiding*
- Overlijden in gezin*
- Detentie*
- Ziekte (van gezinslid)*
- Ongeval (van gezinslid)*
- Kinderen krijgen*
- Ontslag partner*
- Verhuizing*
- Mantelzorger zijn*
- Natuurramp meemaken*

Financieel-administratief

- Loonbeslag*
- Vragen om overwerk*
- Vragen om voorschotten*
- Vragen om uitbetalen vakantiedagen*
- Focus op betaald data salaris*
- Reageert niet op post*
- Wisselende bankrekeningen*
- Vaak wisselen van telefoonnummer*
- Niet deel kunnen nemen aan fietsplan*
- Niet mee kunnen doen met seniorenregeling*
- Doorbetaling vaste lasten*
- Beslag boedel of bankrekening*

Financieel overig

- Geld lenen van collega's*
- Fraude of diefstal*
- Verkopen werkspullen*
- Niets kunnen voorschieten*
- Geen bijdrages aan cadeaus e.d.*
- Niet meedoen met dingen die geld kosten (b.v. lunch, uitjes)*
- Geen beltegoed*
- Gokken*
- Geen geld voor reparaties / onderhoud*
- Geen geld voor brandstof*
- Slecht verzekerd zijn*
- Leefgeld hebben*
- Afwezig onder openingstijden voedselbank*
- Geen beltegoed*
- Veel gratis fruit meenemen van het werk*

Thuisituatie

- Slechte wijk*
- Leeft geïsoleerd*
- Veel verhuizen*
- Geen lid verenigingen*
- Gaat niet op vakantie*
- Privé in werkkleding*
- Viert geen verjaardagen*
- Ongeopende post*
- Onverzorgd uiterlijk*
- Kleding past niet bij seizoen*
- Slecht schoeisel*
- Geen bezoek huisarts, tandarts, fysio*
- Geen computer of printer*
- Verślavingsproblematiek*

Gesprekskaart Schuldensignalen

Wie meerdere signalen voor schulden heeft, kan proberen dit bespreekbaar te maken. Maar vaak schamen mensen zich. Deze kaart biedt suggesties hoe schulden bespreekbaar te maken om vervolgens gericht het gesprek te kunnen voeren om de ander te motiveren tot actie.

Voorbeelden hoe het ijs te breken

Normaliseren:

- Die stijgende kosten hakken in, zeg. Hoe doe jij dat?
- Een scheiding heeft vaak financieel veel gevolgen. Hoe is dat bij jullie?

Weerstand op voorhand erkennen:

- Het is misschien een brutale vraag, maar lukt het om iedere maand rond te komen?
- Het is misschien lastig om erover te praten, maar hoe gaat het financieel?

Keuzevrijheid benadrukken:

- Je hoeft natuurlijk geen antwoord te geven, maar hoe staat het met de financiën?
- Misschien wil je er niks over kwijt, maar hoe lukt het om rond te komen?

Doorvragen op subtiele hints van de ander of op signalen die je ziet:

- 'Die supermarktprijzen zijn niet mis....' Wat bedoelt u daar precies mee?
- Je bent vaak erg gebrand op de betaaldatum van je salaris. Mag ik vragen waarom dat is?

Kader buiten jezelf leggen (indien mogelijk):

- Wat we altijd ook even bespreken bij een voorschot, is de financiële situatie. Hoe staat het daarmee?

Voorbeelden hoe de ander te motiveren stappen te zetten

Verkennen van de voordelen van de actie:

- Wat zou het je opleveren als...?
- Wat zou voor jou een reden zijn om nu in actie te komen?

Verkennen van de nadelen van niet veranderen / de huidige situatie:

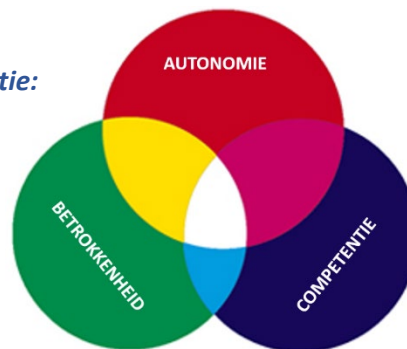
- Waar sta je over een poosje als er niets verandert?
- Wat is het ergste wat er kan gebeuren als je niets doet?
- Wat betekent deze situatie voor je? Hoe heb je hier last van?

Verkennen mening of zorgen van relevante anderen:

- Wat vindt je partner van deze situatie?

Verkennen van kloof tussen waarden of doelen en gedrag:

- Hoe verhoudt jouw keuze zich tot de wens om....?

Voorbeelden van handige vragen rond probleembesef

Situatie:

- Hoe gaat het op dit moment met de financiën?

Probleem:

- Waar maakt u zich zorgen over?
- Wat is er lastig aan de situatie?

Implicaties / Impact:

- Wat doet dat met je?
- Welke gevolgen hebben de financiële problemen?

Nut / Noodzaak:

- Wat zou het opleveren als je hulp zoekt?
- Wat gebeurt er als je niets doet?

Werk volgens het ABC

Autonomie:

- Niemand houdt van 'moeten'
- Geef alleen informatie als dat ander dat wil ontvangen

Betrokkenheid:

- Veroordeel niet
- Luister empathisch naar het verhaal van de ander
- Vertel (met toestemming) wat anderen geholpen heeft

Competentie:

- Geef aan dat rondkomen ook best ingewikkeld is
- Geef aan dat het iedereen kan overkomen
- Wijs de weg naar hulp (financieel loket)

Handige Weetjes

Financiële problematiek is ingewikkeld en escaleert vaak snel. Er zijn veel regels en er zijn vaak veel instanties bij betrokken. Deze lijst met 'weetjes' helpt om het gesprek net wat verder te kunnen voeren. Belangrijk is om naar het Financieel Loket, WIJ Eindhoven of Sociaal Raadslieden te verwijzen. Daar is de expertise aanwezig om mensen verder te kunnen helpen.

Incassobureaus en deurwaarders

- Incassobureaus kunnen incassokosten en rente in rekening brengen maar verder niet dwingen. Zij moeten zich houden aan de Wet Incassokosten (www.incassokostenberekenen.nl)
- Deurwaarders kunnen via de rechter dwingen tot betaling door beslag te leggen (op inkomen, banktegoeden, auto e.d.). Het is belangrijk om naar de rechtszitting te gaan en betalingsonmacht aan te tonen wanneer een dagvaarding is uitgereikt
- De overheid heeft geen toestemming van de rechter nodig om beslag te leggen. Er wordt dan een dwangbevel uitgereikt.
- Deurwaarders mogen geen beslag leggen op huisdieren, op een normale inboedel of op zaken die persoonlijk zijn zoals een trouwring. Ook niet op een auto die om gezondheidsredenen is aangepast. De auto is dan noodzakelijk voor de algemene dagelijkse levensbehoeften
- Het loonbeslag klopt tegenwoordig meestal. Toch is het goed het te laten narekenen

Beschermingsbewindvoerders

- De gemeente betaalt het beschermingsbewind voor mensen met een laag inkomen
- De bewindvoerder betaalt altijd eerst de vaste lasten en probeert te voorkomen dat nieuwe schulden ontstaan. Leefgeld wordt uitgekeerd uit wat er daarna over is
- De gemeente weet vaak wat goede bewindvoerders zijn. Via de rechter kan om een andere bewindvoerder worden verzocht bij onvrede over de huidige
- De bewindvoerder kan contracten met financiële gevolgen – zoals telefoonabonnementen - terugdraaien

Schuldhulpverlening

- Schuldhulpverlening mag niet tegen betaling worden aangeboden. Het is gratis en een taak van de gemeenten
- Gemeentelijke Schuldhulpverlening zal proberen de schulden te regelen. Wanneer dit niet lukt kan de rechter uitkomst bieden via een dwangakkoord voor schuldeisers of de Wettelijke schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp). Er wordt dan ook een Wsnp-bewindvoerder toegewezen die controleert of iemand zich wel voldoende inspant om zijn schulden te betalen
- Wanneer schulden verwijtbaar zijn (fraude, criminaliteit, moedwillige schulden) is het regelen van de schulden vaak lastig

Andere partijen

- Het treffen van een betalingsregeling is meestal een gunst van de schuldeiser. Vaak kan een professional helpen een goede regeling treffen
- Het Cjib kan mensen gijzelen in het gevang en zo dwingen tot betaling. Wanneer wordt aangetoond dat iemand niet kán betalen, wordt dit niet gedaan. Ook kan vaak een betalingsregeling worden getroffen
- Verhuurders kunnen bij 2 maanden huurachterstand al een vonnis tot ontruiming vragen aan een rechter. De gemeente probeert uitzettingen te voorkomen